Hvidovre Lokalhistorie

Avedøre og Hvidovre

Forstadsmuseet / Hvidovre Lokalhistoriske Selskab
31. årgang—Nr. 2– 2013

Indhold

Nyt fra formanden	*af Ole Asbjørn Petersen*	*Side 3*
Lokale stednavne og lokal identitet	*af Jens Fr. Jørgensen*	*Side 4*
Historisk kirketur	*af Gitte Jakobsen*	*Side 12*
Foredrag i Avedørelejren	*af Bitten Larsen*	*Side 14*
Avedørelejren 100 år	*af Bitten Larsen*	*Side 16*
Avedørelejrens skjulte kommandantskab	*af Peter Holmenlund*	*Side 18*
Årsmøde i DLF	*af Frank Gudmann*	*Side 23*
Kulturister og interviewere i HLS	*af Jette Randal-Lund*	*Side 24*
Besøg i Ejbybunkeren	*af Jette Randal-Lund*	*Side 25*
Generalforsamlingen 2013	*af Ole Asbjørn Petersen*	*Side 26*
En spændende aften med Lotte Rømer	*af Jens Fr. Jørgensen*	*Side 28*
2012—et godt år for Forstadsmuseet	*af Trine Maria Olsen*	*Side 31*
Forandringer på Forstadsmuseet	*af Poul Sverrild*	*Side 32*
Sommerlivet langs Gl. Køge Landevej	*af Lisbeth Hollensen*	*Side 33*
Rytterskoledagen den 4. maj	*af Ole Asbjørn Petersen*	*Side 35*
Medlemsarrangementer 2013-14		*Side 38*
Bestyrelsen og udvalg		*Side 39*
Avedørelejren i 100 år, programoplæg	*af Bitten Larsen*	*Side 40*

Hvidovre Lokalhistoriske Selskab

Rytterskolen Hvidovre Kirkeplads 1, 2650 Hvidovre
Tlf. se bestyrelseslisten — E-mail.: hls@hvidovrelokalhistoriskeselskab.dk
www.hvidovrelokalhistoriskeselskab.dk

Forstadsmuseet

Alarmpladsen 3, Avedørelejren, 2650 Hvidovre
Tlf. 36490030 — E-mail: forstadsmuseet@forstadsmuseet.dk
www.forstadsmuseet.dk

Redaktion: Jørgen Salhauge, Anja Olsen (ansvh.)
E-mail: redaktionenhls@live.dk

Tryk: Hvidovre RådhusTrykkeri. Trykt i 600 eksemplarer
Forsidefoto: Udkigsposter i Paradislejren Fra Cranils fotosamling

Nyt fra formanden

Af Ole Asbjørn Petersen

Mandag den 11. marts 2013 afvikledes den ordinære generalforsamling. Efter generalforsamlingen konstituerede bestyrelsen sig med Lars Bo Henriksen som kasserer, Jens Frederik Jørgensen som næstformand og Ole Asbjørn Petersen som formand. Referatet fra generalforsamlingen kan læses i dette medlemsblad.

Endnu en gang er det lykkedes at fastholde kontingentet på 125 kr. og 100 kr. for pensionister. Enkelte har måske overset indbetalingen, men der kan indbetales gennem girokort 82 934 707, bank 5025 1028523 eller ved fremmøde i Rytterskolen onsdag den 29. maj kl.10-11, hvor kaffen er klar. Når kontingentet kan fastholdes, skyldes det først og fremmest, at kulturister og omdelere så beredvilligt står til rådighed, så udgiften til porto stort set spares. I bestyrelsen syntes vi derfor, at det ville være passende med et mindre frokostarrangement, som tak for indsatsen. Det blev en rigtig hyggelig eftermiddag i Rytterskolen.

Vores arrangementer for den kommende sæson er nu fastlagt og kan ses på arrangementsoversigten

Det drejer sig om perioden september 2013 - marts 2014. Sæt x´er i kalenderen, og man kan allerede nu tilmelde sig til med navns nævnelse på Forstadsmuseets telefon 36 49 00 30.

Forstadsmuseet, Hvidovre Lokalhistoriske Selskab og Lokalhistorisk Forening for Brøndby Strand har indledt et samarbejde omkring Gammel Køge Landevej. Det drejer sig om tiden fra ca. 1900 til omkring 1970. Vi efterlyser 3-4 interesserede, der kunne tænke sig at gå ind i et samarbejde om dette. Henvendelse til formanden. Arbejdet forventes afsluttet i 2015.

Vores interviewgruppe har travlt. Mange er interviewet, men der vil være plads til yderligere interviewere. Har du lyst til at medvirke, så giv besked til formanden.

Da det er sidste blad inden sommeren, vil jeg på bestyrelsens vegne sige tak for stor medvirken og ønske alle en rigtig god sommer.

Lokale stednavne og lokal identitet

Af Jens Frederik Jørgensen

Som tilflytter med kun 30 års kendskab og 20 års bopæl i kommunen skal jeg passe på med at udtale mig om Hvidovre kommunes og de enkelte områders identitet. Når jeg alligevel vover det ene øje og skriver om lokal identitet og stednavne i Hvidovre, så er det fordi, jeg har oplevet en stærk sammenhæng mellem det lokale stednavn og identiteten.

Lokalhistorien er med til at udtrykke et områdes identitet, således som identiteten er skabt og oplevet af de, der har boet eller bor i området/kommunen.

Identiteten skabes af områdets udvikling, af de begivenheder, der knytter sig til området, af folks oplevelser i det nære fællesskab. Identitet er de særpræg, der opleves af mange borgere, når man taler om et bestemt område. At der er forskellig identitet rundt om i kommunen ved mange Hvidovreborgere. Det finder man ud af, når man nævner Lejerbo, Nymarken, Risbjerg, Stationsbyen. Så har mange borgere en klar opfattelse af, hvad dette områdes særpræg er. Oplevede særpræg kan også blive så gentagent udtalte og slidte, at det bliver til fordomme.

Lokalhistorien er vigtig for at forstå, hvorfor en kommune opfattes, som den nu engang gør. Lokalhistorien har dog ikke til formål at fastfryse en bestemt identitet og starte enhver beskrivelse med: ”Nej dengang i de gode gamle dage, det var tider”.

I disse år er den lokale identitet under pres af globalisering og stadigt større administrative enheder/storkommuner. Vil det betyde, at identitet knyttet til et bestemt område forsvinder – eller tværtom?

Hvidovre opleves af mange som en ”landsby” med landsbyens mange positive præg af nærhed, kendskab og omsorg for hinanden. Men Hvidovre er ikke én landsby, Hvidovre består af mange landsbyer – lokale fællesskaber, der former hvert områdes identitet og historie.

Hvidovres identitet er derfor et broget mønster. En Hvidovreborger har mange steder fra at hente brudstykker til sin identitet.

De nære fællesskaber betyder meget. Sådan var det i landsbyen, hvor man hjalp og støttede hinanden. Nu betyder de første netværk meget for identiteten, de danner de første kapitler i ”barnets bog”, og selvom identiteten udvikler sig livet igennem, vil der være rødder tilbage til barndommen til den børneinstitution eller skole, hvor

man gik, eller den klub, man dyrkede sport i.

Det nære fællesskab skaber tryghed i den store historie, som vi alle er en del. Vi bringer hver vores brik med til den store mosaik, der hedder en kommunes/et områdes identitet.

Et historisk tilbageblik fortæller, at Hvidovre har været igennem to kommunespaltninger forårsaget af udvikling fra landsby til by. Den første spaltning var da bysamfundet – Frederiksberg - i 1857 blev en selvstændig kommune, og landområderne i Hvidovre, Valby og Vigerslev fortsatte som en én kommune, indtil byudviklingen i 1901 medførte en ny afskalning af byområdet – Valby og Vigerslev. Tilbage var "landkommunen"/ landsbyen Hvidovre med centrum omkring Hvidovre Kirke og Rytterskolen. Efter 2. verdenskrig overlevede Hvidovre et forslag om at udvide Københavns kommune med bl.a. Hvidovre. Ideen blev aldrig til virkelighed.

I 1974 kommer så en kommunesammenlægning, hvor et sogn med sin egen historie og en stærk egen identitet - hjulpet godt på vej af at have været geografisk adskilt fra resten af Glostrup kommune. Avedøre var et anneks med sit eget liv og med en særlig erhvervsstruktur med gartneri som hovederhverv.

Avedøre har her efter 40 år som en del af Hvidovre kommune bevaret en markant selvforståelse og bliver betragtet som lillebror i "*storkommunen*". Det gør derfor ondt på mange, når Avedørenavnet forsvinder fra gymnasiets facade, eller når området begynder at blive betegnet Hvidovre vest.

Pastor Paul Kühle siger:

"Jeg er glad for at være præst i Avedøre – jeg er stolt af den lille by med sin egen historie og sit særpræg – også når vi er lidt for os selv!

Avedøre er en by, der er 1.000 år gammel – nogenlunde som Hvidovre er. Der er meget at hente fra Glostrup-tiden, og mange gamle Avedøre-borgere kan stadig huske gårde, gartnerier og store ænder. Stationsbyen blev lagt midt i Avedøre uden at skulle underordne sig Avedøres landbohistorie.

Kommunens forvaltninger er begyndt at tale om Hvidovre Vest i stedet for Avedøre. Er det mon for at løfte området, så det bliver finere?

Eller er det mon fordi, at nogen synes, at navnet Avedøre har et dårligt ry? Det gav i den forbindelse et gib i mig, da jeg læste at Avedøre Gymnasium skulle skifte navn til Hvidovre Gymnasium.

I virkeligheden mener jeg, at Avedøre kunne være et rigtig godt "brand". Byen med vinbonden, byen med filmbyen, hvor en pæn del af de danske film kommer fra, bl.a. en der fik en Oscar. Og der er en landsby med gadekær, bevaret med gårde omkring, et område med frie naturområder ud over Avedøresletten, fårene, der græsser på volden om sommeren, tæt på vandområder, havn og badestrand, en by med et stort industriområde i passende afstand fra beboelse. En by med attraktive villakvarterer. Ud over det, er der så også en bydel tæt på Stationen med plads til mennesker fra hele verden, mennesker der har valgt Avedøre Stationsby, fordi den lagde op til solidaritet og fælleskab, og hvor der stadig foregår flere aktiviteter af kulturel og social art end noget andet sted i kommunen."

Avedøre sogn var før kommunesammenlægningen i vækst med villaer og store boligbebyggelser – en udvikling det gamle Hvidovre allerede havde været igennem i 1930-60erne. Stationsbyen var

Store Hus set fra Dybenkærsvej

byplanlagt som et selvstændigt område, der skulle kunne klare sig selv – adskilt fra moderkommunen Glostrup. Stationsbyen opleves udefra som et særligt område. Lukket inde bag en bebyggelse med betegnelsen Bymuren og med få veje ud til det omkringliggende område. Stationsbyen fik dermed en stærk egen identitet, sådan som det for øvrigt også havde været tilfældet tidligere med store nye boligområder i kommunen - Lejerbo, Bredalsparken og Friheden.

Niels C. Tøstesen, beboer i Avedøre Stationsby i næsten 40 år påpeger:

"Stationsbyen er et byområde for sig selv. Den blev oprindeligt bygget som et udkantsområde i tilknytning til Glostrup kommune – et selvstændigt anneks af Glostrup Kommune. Stationsbyens struktur gør, at man føler sig som en by i byen. Der har været forslag fremme om at bryde strukturen ned med nye veje på tværs og huller i Bymuren, men det ville være bekosteligt.

Det var efter min mening dumt, at man byggede Store Hus, fordi det spærrede for udsynet til resten af Hvidovre. Det har været med til at underbygge en stemning af, at Stationsbyen er en by for sig selv."

Solveig Isbrand har boet i Stationsbyen, afdeling Syd i næsten 40 år. Hun siger:

"Stationsbyen har altid følt sig som en særlig del af Hvidovre. Nogen synes, at det er forfærdeligt, at "byen" lukker sig om sig selv. Det positive er, at beboerne her har en base, men de kommer også uden for "byen".

Stationsbyens særpræg er sammenholdet – på en måde er det noget landsbyagtigt. Men Stationsbyen består faktisk af 3 landsbyer – Afdeling Syd, Afdeling Nord og Afdeling Store Hus. Naverporten deler Stationsbyen, og der går år mellem, jeg er i (Afdeling) Nord."

Hvidovre havde frem til 1974 selv været igennem en kraftig byudvikling. På et tidspunkt medførte byudviklingen behov for yderligere sogne. Det oprindelige Hvidovre sogn opdeles og suppleres med Risbjerg og Strandmarks sogne. Disse nye kirkelige enheder fik navne efter lokale stednavne. De blev også identitetsskabende for sognebørnene, der synlig havde hver sin kirke og et fællesskab omkring kirken bundet op på et lokalt stednavn.

Efterhånden som landsbyen voksede kom nye boligområder til, og der opstod nye kvarterbetegnelser med udgangspunkt i gårde, landskabstræk, en navnkundig kro eller det boligskab, der stod for bebyggelsen – Spurvegården, Danalund, Rebæk Søpark, Bredalsparken, Friheden, Lejerbo.

Spurvegården

Når man siger Lejerbo, tænker de fleste Hvidovre-borgere på det røde byggeri midt i Hvidovre, selv om Lejerbo også er et boligselskab, der administrerer boligbebyggelser andre steder i kommune, f.eks. Hjørnagervej og Strandbyparken.

Med byudviklingen kom der skoler til. De kunne alle få et navn knyttet til et lokalt stednavn. Den 12. skole, der skulle have ligget ved siden af Enghøjskolen, men aldrig kom, var også tiltænkt et navn med lokal tilknytning, nemlig Kærgårdsskolen.

På samme måde blev alle plejehjem navngivet efter en lokalitet i kommunen.

Også de første daginstitutioner kunne få navn efter det sted de var placeret. På et tidspunkt oversteg antallet af institutioner dog mulighederne for at give dem lokale navne. Så fik de i stedet mere blomstrende navne - Tusindfryd, Æblehaven – eller dyrenavne Ræven, Ternen. Vi nåede dog aldrig østeuropæiske tilstande, hvor de kommunale institutioner fik numre.

Fodbold er en af de helt store identitetsskabere i Hvidovre. HIF og AIF tiltrækker spillere og medlemmer fra hele kommunen. Men efterhånden som de forskellige bebyggelser kom til, fik de også deres egen fodboldklub – f.eks. Lejerbo Boldklub, Frihedens Bold-

klub, Rosenhøj Boldklub og Stationsbyens Boldklub og denne oplistning er ikke komplet. Lejerbo Boldklubs hjemmebane blev i øvrigt ofte betegnet "Tarta-ground" efter naboskabet til fabrikken, der bagte Tarta-kryddere. Fabrikken er det bygningskompleks, der i dag hedder Multihuset.

Hvidovre kommunes identitet på landsplan blev godt hjulpet på vej af sporten i mange år. Danmarksmesterskaber til HIF-fodbold til HBC og til sejlsporten. Gennem sporten er der skabt livslange venskaber/fællesskaber.

Georg Røner, mangeårig formand for Hvidovre Badminton Club kan fortælle denne lille sjove historie om stednavne:

"Klubben startede på Holmegaardskolen i 1947 og hed derfor oprindeligt Holmegaardens Badmintonklub, men vi måtte ændre navnet, fordi andre klubber troede, at vi kom nede fra Næstvedegnen – fra Holmegaard Glasværk".

De enkelte bebyggelser etablerede/skabte også deres eget klub- og foreningsliv, der har blomstret inden for det enkelte boligområde, det gælder udpræget i Bredalsparken og Stationsbyen.

Børge Jensen, mangeårig formand for afdelingsbestyrelsen for Bredalsparken og Grenhusene siger:

"Bredalsparken er afgjort noget særligt rent arkitektonisk og er rosende omtalt i mange bøger om arkitektur. Vi er et stort og markant boligområde i Hvidovre.

Vi havde på et tidspunkt mindst 15 klubber og foreninger for beboere, men det betød ikke, at Bredalsparken var et lukket boligområde, der kunne klare alting selv. Bredalsparkens beboere har altid været en del af Hvidovre. Beboerne har været engageret i foreningerne i kommunen og er søgt ud til aktiviteter uden for bebyggelsen. Der har heller aldrig været en fodboldklub i Bredalsparken."

Danalund med Frihedens højhus i baggrunden

Børge Jensen fortsætter om de forskellige kvarters særpræg:

"Vi har tit moret os meget over, at der mange steder i Hvidovre er den opfattelse, at Lejerbo er socialdemokratisk og Bredalsparken konservativ. Det er nok tilbage fra en tid, hvor 3 konservative – Borring, Vagn Garde og Gram - var aktive og af beboerne var blevet valgt ind i lejerforeningen og siden hen i selskabsbestyrelsen. De boede alle 3 i Bredalsparken og sad en periode i kommunalbestyrelsen".

I gennem de mange års udvikling med vækst, nye kvarter, bebyggelser, skoler, institutioner, klubber og foreninger opstod der mange nye nære fællesskaber med landsbypræg. Det var en art moderne landsbyer med hver sin historie. Når der refereres til barndommen og dens fællesskaber nævnes ofte navnet på den lokalitet, hvor fællesskabet lå.

Det forhold, at Hvidovre er blevet delt op i mindre områder af jernbaner og store veje, har også givet været med til at skabe og styrke de mindre områders identitet. Her kunne f.eks. nævnes Grækerkvarteret – kvarteret med de mange alléer og boulevarder.

Villaområderne fik deres egen grundejerforening og navne, der knytter sig til lokaliteten - Strandøre, Nymarken, Kløverpris, Hvidovregårds Villaby, Præstemosen, Vedbyholm. Listen er meget længere!

Byudviklingen er nu stoppet med Avedørelejren og Mellemvangsvejbebyggelsen som de sidste skud på stammen. Også de bærer navn efter en lokalitet.

Det er i øvrigt bemærkelsesværdigt, at området omkring Åmarken Station ikke har taget identitet af den station, der kom til for 40 år siden. Det skyldes ifølge Poul Sverrild, at navnet Åmarken ikke er et lokalt stednavn , men et opfundet navn påtvunget os af DSB. Identiteten i området er Gammel Køgelandevej, Beringgård eller Strandøre. Disse navne har overlevet "angrebet" fra en ny lokalitetsbetegnelse.

Hvidovre Nord har heller ikke så mange supplerende stedbetegnelser som det øvrige Hvidovre. Det

kan skyldes, at det var her Hvidovre lå, og hvorfra (lands)byen langsomt bredte sig ud frem til 1930erne. Der var ikke behov for supplerende navne, da væksten skete i et adstadigt tempo.

Nye institutioner kommer ikke til, de eksisterende nedlægges og sammenlægges. Pendulet svinger tilbage. Navngivning af "fællesskaber" stopper.

Større enheder er tidens løsen og mere neutrale bureaukratiske begreber dukker op. I Hvidovre betegnelser som Nord, Syd og Vest. Disse begreber forudsætter et bycentrum, som aldrig er kommet. Udgangspunktet for distriktsnavnene må være rådhuset, hvorfra kompasset peger ud i de forskellige retninger. Rådhuset opfattes som Hvidovre C. Men det er jo ikke i overensstemmelse med virkeligheden, for det tidligere Hvidovre Stationscenter, der som bekendt ligger i det allernordligste af kommunen, har kapret dette navn, da det ikke var i brug i forvejen!

Hvis bølgen af kommunesammenlægninger fortsætter, vil den også ramme Hvidovre og Vestegnen. Så vil Hvidovres identitet som bysamfund måske komme under pres. Hvordan det vil gå med de øvrige stedbetegnelser kan man kun gætte på ? Vil de forsvinde og blive suget op i det større, eller vil den helt nære identitet blive forstærket ?

Vi er alle født verdensborgere i den globale tidsalder, vi lever i, men jeg synes, at vi skal værne om den lokale historie og de lokale betegnelser, da de skaber identitet i en kommune. Forskelligheden er en charme.

Lejerbo ved hjørnet af Høvedstensvej, set fra Hvidovrevej

Historisk kirketur

Pater Zdunek fortalte om den katolske kirke på Hvidovrevej

Af Gitte Jakobsen

I strålende solskin mødtes 30 medlemmer af Lokalhistorisk Selskab til den historiske kirketur. Vi blev transporteret rundt i en gul HT- bus, og bestyrelsen var god til at sørge for os. Turen gik først til Nusrat Djahan moskeen på Eriksminde Allè. Efter at vi havde taget vores sko af, fortalte Imad Malik, moskeens besøgsansvarlige, om baggrunden for moskeen. Det var kvinder, der havde samlet ind til, at moskeen kunne bygges, som den første moske i Danmark og Skandinavien, der blev bygget til formålet. Bygningen hviler på 5 søjler ligesom Islams 5 søjler, som bl.a. betyder at muslimer skal bede 5 gange hver dag. I det flotte runde rum var nichen, som vender mod Mekka, dækket af blå mosaiksten, hvilket det også var på moskeens tag i starten. Imad Malik fortalte om bevægelsens opståen og sammenlignede med bl.a. kristendommen. Han svarede på spørgsmål bla.om kvinders valg af brug af tørklæde. Bagefter var der kaffe og kage udenfor i det gode vejr.

Turen fortsatte til den katolske kirke, Sankt Nikolaj på hjørnet af Hvidovrevej og Strøbyvej. Den 77 - årige pater Zdunek fortalte om kirken, der er tegnet af arkitekten von Spreckelsen, som også har tegnet den nye Triumfbue i Paris. Pateren fortalte om kirkerummet og de 32 vinduer, som symboliserer den alder, Jesus nåede. Han fortalte om de ting, som altid er i en katolsk kirke. 1. Tabernaklet (et lille skab) hvor tingene til brug ved nadveren bliver opbevaret, 2. Den evige lampe, som lyser rødt. 3. Statue af Jomfru Maria - her er statuen fra Sydamerika. 4. Lyset med korset og de græske bogsta-

Imam Malik fortalte om moskeen, og baggrunden for denne

ver Alfa og Omega, som er et symbol på opstandne Jesus.

Menigheden består af danskfødte, vietnamesere, polakker, afrikanere og sydamerikanere.

Pateren fortalte også humoristisk om "at leve på polsk", som egentlig betød " at leve uden papirer" og ikke havde noget med Polen at gøre, og at man i Danmark havde ordet kærlighed blandet ind i meget bl.a. madretten Brændende kærlighed og Brændevin.

Bussen kørte videre til Maria Magdalene Kirken på Hvidovre hospital, hvor tidligere hospitalspræst Runa Damsager fortalte om kirkens tilblivelse og dagligdag. Kirken ligger på etagen med vandrehallen.

Det havde været svært at få lov til at bygge kirken, da man kun må bygge på jord, som kirken selv ejer, men man havde fundet en løsning, så kirken er en vandrekirke, som skal rives ned, hvis hospitalet nedlægges. Kirken er tegnet af Allan Havsteen Mikkelsen, søn af maleren Sven Havsteen Mikkelsen, og han lod sig som sin far inspirere af den færøske natur. Kirken er bygget i træ med en flot mosaik, som man selv må finde betydningen af. Alter og døbefond er af Ølandssten, og kirken har eget orglet, som er bygget specielt til denne. Kirken er åben for alle

Tidligere hospitalspræst Runa Damsager fortalte om Maria Magdalene Kirken på Hvidovre Hospital, dens tilblivelse og dagligdag.

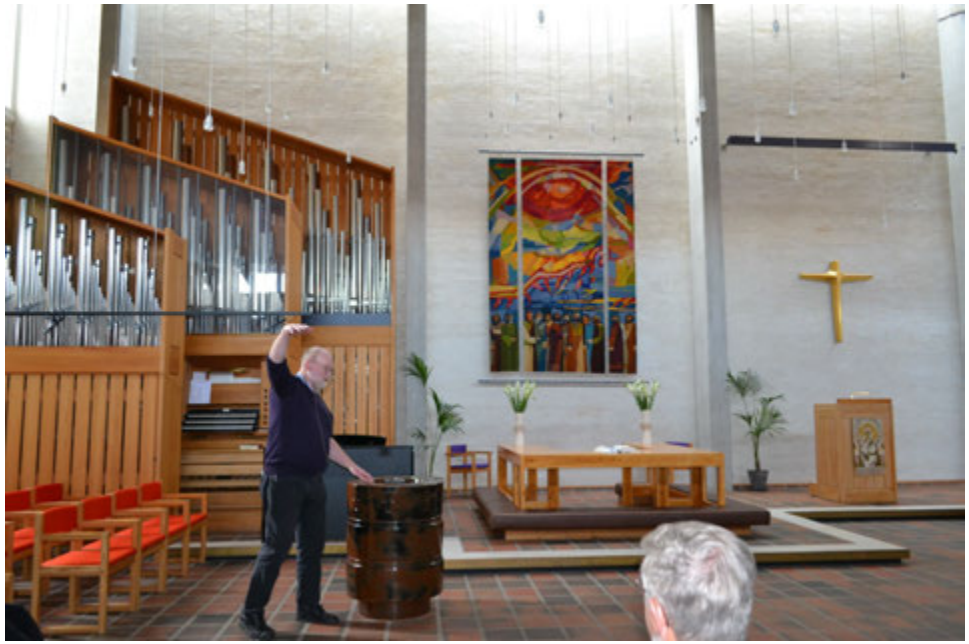

Pastor Paul Kühle berettede om Avedøre kirkes historie

og altid, og benyttes i mindre grad til barnedåb og bryllupper, og der er gudstjeneste hver uge.

Avedøre kirke var sidste stop. Der var kaffe og kage i Café Hjertetræet, som ligger i samme bygningskompleks som kirken. Pastor Paul Kühle fortalte om kirkens tilblivelse. Det er sjældent, at man bygger kirker i et almennyttigt boligområde og i 1970,erne var det især specielt. Inden den nuværende kirke blev bygget, var der en trækirke. Inden da gik Avedøreborgerne til Brøndbyøster og endnu tidligere til Glostrup for at gå i kirke.

Kirken har været en del af Stationsbyen i mange år. Der var tidligere samarbejde mellem beboerrådgiveren Jytte Lemche og pastor Kühle, og han fortalte bla.om begravelser, hvor man satte sedler op i opgangene, så alle kunne deltage.

Kirkerummet er tydelig 1970-er arkitektur, og stolenes placering er anderledes, da man ikke sidder på rækker foran alteret, men rundt i rummet. Pastor Kühle fortalte om samarbejdet med Rumænien og lysgloben. Der blev samlet tøj ind til Rumænien, og efter at tøjet var transporteret til landet, skulle vognene køre tomme hjem. Så fandt man på at få fremstillet lysglober, som også skaffede indtægter til det dengang fattige Rumænien, og fik det transporteret med de ellers tomme vogne hjem. Han fortalte desuden om skibet, der hænger i loftet. Det var lavet af en lokal mand, som forærede det til kirken i 1979. Det forestiller linjeskibet Neptunus fra.

Turen sluttede kl. 17 ved Rytterskolen efter et flot og veltilrettelagt arrangement.

Foredrag i Avedørelejren

Af Bitten Larsen

Den 29. juni fejrer vi Avedørelejrens 100-årdag, som omtalt andetsteds i bladet. Programmet for dagen er ikke fastlagt endnu, men vi vil gerne gøre opmærksom på, at fra kl. 11.00 kan Henriette Buus, museumsleder på Greve Museum, og Poul Sverrild, museumschef på Forstadsmuseet, opleves i foredrag om Avedørelejren og 1. verdenskrig. Stedet annonceres på

www.forstadsmuseet.dk og

www.facebook.com/avedorelejren100aar .

Avedørelejren 100 år

fra lukket kaserneanlæg til åben bydel

Af Bitten Larsen

Avedørelejren er et af Hvidovre Kommunes kulturelle pejlemærker, og i år kan lejren fejre 100-året for indvielsen. De fleste har sikkert hørt lejrens historie før, men jubilæet er en god anledning til at genfortælle og markere historien om en tidligere lukket del af Hvidovre, der nu er fuldt tilgængelig og med tilbud for alle Hvidovres borgere.

Kaserneanlægget (som hele tiden beholdt navnet "lejr", efter sigende fordi der var større tillæg, når man var indkvarteret i en lejr end i en kaserne), var oprindelig en afløser for Paradislejren – en af de oprindelige lejre ved Vestvolden. Avedørelejren blev opført mellem 1911 og 1913 efter tegninger af arkitekten Helge Bojsen-Møller (1874-1946) og udvidet i to omgange. Bojsen-Møller havde ikke tegnet militære bygninger før, men havde en del erfaringer med større, offentlige anlæg som skoler og hospitaler. Til lejren i Avedøre lod han sig inspirere af ældre kasernebyggerier og især Kastellet i København, som er fra 1600-tallet. Avedørelejrens bygninger er opført i røde mursten og derved adskiller lejren sig fra andre samtidige kaserneanlæg, der typisk er opført i gule mursten. Hovedporten og kommandantbygningen, som nu huser Cirkusmuseet, er en markant velkomst med fine detaljer i sandsten og i selve murværket.

Paradislejren, som blev afløst, da den permanente Avedørelejr blev opført.
Foto: Forstadsmuseet

1992 blev vendepunktet for Avedørelejrens historie. Her blev den besluttet nedlagt som følge af en reform af forsvaret. Lukningen skete ikke fra den ene dag til den anden, så først i 1996 kunne andre rykke ind, og en af de første private virksomheder, der fik øjnene op for mulighederne i Avedørelejren, var Zentropa med Peter Aalbæk i spidsen. Da de flyttede ind i lejrens garageanlæg fra 1950-erne, blev Avedøre og Hvidovre centrum for dansk filmproduktion. Med anlæggelsen af Filmbyen faldt der lidt stjernedrys af på området allerede fra opstartsfasen.

Da beslutningen om lukningen kom, stod Hvidovre Kommune overfor det, der blev den største fysiske planlægningsudfordring og

udviklingspotentiale i flere årtier. Ved kasernens lukning etablerede kommunen sammen med Københavns Amt en initiativgruppe, der udarbejdede et ideoplæg til en ny brug af lejren og en plan for, hvordan processen skulle tilrettelægges, og i 1994 kortlagde Hvidovre Kommune lejrens bygningsværdier. Der var fra start forståelse for, at en genanvendelse af Avedørelejren ville kunne give et kulturelt og socialt løft i en kommune, som ellers i bredere kredse ikke var kendt for sine kulturelle værdier.

20 år efter den militære rømning kan vi gøre status over udviklingen fra lukket militærområde til åben bydel. Avedørelejren er i dag en attraktiv bydel i Hvidovre Kommune. Her er op mod 500 boliger, kulturelle tilbud som Forstadsmuseet og Cirkusmuseet, spisemulighed i Bataillionen, overnatningsmuligheder i vandrehjemmet Belægningen samt kreative virksomheder som Zentropa, Nexus og K2. Unge bliver undervist i filmskabelse i Station Next, mens børn træder deres første skridt i Børnehuset Tinsoldaten. I det hele taget har mange deres daglige gang i det, der engang var lukket område for offentligheden.

Den 29. juni 2013 fejrer vi Avedørelejren. Festlighederne starter kl. 10, men mere kan vi ikke afsløre på nuværende tidspunkt. Følg med på www.forstadsmuseet.dk eller www.facebook.com/avedorelejren100aar .

Familien Cranil i forbindelse med at sønnen Ove bliver student, ca. 1917. I baggrund ses Cirkusmuseet. Cranil var kaptajn i lejren under 1. verdenskrig. Foto: Forstadsmuseet.

Avedørelejrens skjulte kommandantskab

Af Peter Holmenlund

I den, ellers meget velskrevne bog "Lejren ved Avedøre", er der meget sparsomme oplysninger omkring den tyske Værnemagt og Besættelsesmagts betydning for kasernen fra d. 9. april 1940 til d. 5. maj 1945. Værnemagten sluttede d. 29. august 1943!

Det danske kommandantskab over Avedørelejren sluttede d. 29. august 1943. Men hvorhen og hvorfor flyttede kommandantskabet fra kasernen d. 1. november 1942?

Kommandantskabet bestod af Kaptajn Eggers og Overofficiant Fine Hansen. Til hjælp havde de kun fire genindkaldte menige soldater. "Transportafdelingen" bestod af to islandske heste og én vogn med plads til kusken og to personer mere. Kaptajnen og Overofficianten var godt trætte af det "tålte" samarbejde med Værnemagten, som den jo hed indtil d. 29. august 1943, hvorefter det blev en ren Besættelsesmagt.

Jeg var 10 år gammel i 1942, da lejrkommandant Kaptajn Eggers og Overofficiant Fine Hansen besøgte Engvadgaard med det ærinde at forespørge, om de kunne leje gårdens gamle stuehus, som de vidste stod tomt. Mine forældre, Karen og Anton Holmenlund,

Familien Holmenlund på Engvadgård

samt mine fire søskende (8, 12, 13 og 15 år gamle), var nemlig flyttet ind i et stort, nybygget stuehus. Flytningen til Engvadgaard, som ligger (lå) lige over for lejrens øvelsesområde, blev godkendt. Tyskerne var åbenbart godt tilfreds med flytningen – for så fik de flere bygninger til rådighed på kasernen! Overofficiant Fine Hansen boede i tjenesteboligen, som stadig er beliggende ved hovedindgangen overfor den gamle vagtbygning. Han skulle blive boende, og blev der indtil d. 29. august

1943. Men hvordan kunne man vide, at det gamle stuehus på Engvadgaard var ledigt? Det var fordi fru Fine Hansen (som hun kaldte sig), købte æg hos fru Anton Holmenlund (som hun aldrig kunne drømme om at kalde sig.)

Den 1. november "beslaglagde" man så Engvadgaard. Kaptajn Eggers fik kontor i mine forældres gamle soveværelse, de to små bagerste kamre, som vi fem børn havde delt, blev til materialedepot (dog uden ammunition). Her var også en stol og et bord til Overofficianten, men han opholdt sig meget sjældent her. Avedørelejrens "Transportafdeling", de to islandske heste, fik nogle grisebåse lavet om til hestebåse, og vognen kom endda under tag i et gammelt brændeskur. Kaptajn Eggers var kommandant over Avedørelejren, men kommandantskabet skulle kun servicere tyskerne med praktiske gøremål vedrørende vedligeholdelse af bygninger og alment inventar på kasernen, dvs. skaffe danske håndværkere til at udføre arbejdet, betalt af det danske forsvarsministerium.

Militærlivet på Engvadgaard

fra 1. november 1942 til 29. august 1943.

Overofficiant Fine Hansen ankom med de fire menige soldater om eftermiddagen. De trådte an med gevær, men uden nogen form for ammunition. For os børn var det jo en helt særlig oplevelse! Vi var også meget spændte på, om vi måtte snakke med soldaterne og de med os.

De blev ret hurtigt indkvarteret, og hestene og vognen ligeledes. Der var foder med til hestene, men ikke til soldaterne, som fik kostpenge og nogle få kroner om ugen i lommepenge. Der var jo også et gammelt køkken med almindeligt komfur, vask og koldt vand i hanen! En af soldaterne spurgte meget høfligt min storesøster, om det mon var muligt at købe nogle kartofler til aftensmad. Soldaterne havde nemlig kun medbragt konserves med forskelligt indhold med navnet "Feltrationer".

En af de menige var et postbud fra Glostrup. Da han også var gift og havde et lille barn, fik han lov til at bo hjemme, men han skulle møde til morgenmønstring hver morgen kl. 8.00. Det passede fint, da der faktisk kun var plads til tre senge i soveværelset. De tre andre menige kom fra Jylland (alle fire var genindkaldte menige fra Artilleriet.) Det var en landbrugsmedhjælper, en gift ung landmand fra en mindre gård, og en lastbilchauffør fra Randersegnen.

Vi tre brødre fra Engvadgaard var dengang 10, 12 og 13 år gamle, og vi fik meget hurtigt kontakt med soldaterne, som faktisk kedede sig. To af dem ville meget gerne spille kort, mens den tredje hellere ville

læse bøger og blade. I denne periode af 2. verdenskrig ville mange jo låne bøger på biblioteket, og andenlærer Aabo var også bibliotekar på Filialen fra Glostrup bibliotek, og var god til at skaffe bøger til det lille lokalsamfund i Avedøre, og også til soldaterne på Engvadgaard. Alle vi tre brødre fik den vinter lært at spille Jyde Whist, hvor man godt kunne være 5 spillere. Den oversiddende blandede og ordnede kortene til næste spil – så man kunne nå mange spil Whist såvel eftermiddag som aften – enten vandt eller tabte man én øre pr. stik! Præcis kl. 22.00 kom overofficianten og kontrollerede, at alle tre soldater var hjemme, og 22.15 skulle der være "ro i lejren". Da der var meget tæt mørklægning, var der sjældent inspektion om natten.

Det daglige pligtarbejde for det genindkaldte mandskab var rengøring af kontorerne, materielrum (ca. 8 m2) samt deres eget beboelsesrum, køkken og lokummet i gården. Herudover fik de to islandske heste utrolig megen kærlig pleje. Hestene blev striglet og børstet flere gange dagligt. Og seletøjet pudset og poleret. Et par daglige køreture med heste og nyvasket vogn, mest for at holde hestene i form, men også for de daglige indkøbsture for kaptajnen, dem selv og ikke mindst for Fru Fine Hansen, som også fik hjælp til både hus og have.

Niels Henry Nielsen og storesøster Kristine Holmenlund med barn

Menig nr. 214 Niels Henry Nielsen, der havde spurgt efter kartofler, fik lov til mere end at købe kartofler af min storesøster Kristine. De blev kærester i løbet af vinteren. Hun fyldte 16 år den 24. januar 1943, og gik på Falkonérgaarden Pigeskole på Frederiksberg. Forlovelser var dengang lange og varede, indtil manden kunne forsørge sin hustru, så de kunne ikke gifte sig før 1950, da han startede sin egen vognmandsforretning. Min søster forlod pigeskolen uden eksamen, og tog arbejde som stue- eller kokkepige rundt om i landet, men kom dog både på

Askov Højskole og Snoghøj Gymnastik- og Idrætsskole. Hun beskæftigede sig også med vævning, og fik da også et job som oldfrue på Borup Hotel i København.

Menig Anders Peter Ax, som også var gift, fik mere orlov end de andre to menige fra Jylland, da han var selvstændig landmand. I februar skulle han bl.a. hjem for at så. Vi drenge mente ikke, at det var så-tid – "Jo, jo," sagde han "jeg skal hjem og så børnefrø!"

Ret mange unge danske piger (alt for mange synes vi!) gik ture med de tyske soldater om aftenen. Disse piger blev kaldt *feltmadrasser*, og de gemte deres cykler bag vores nøddehegn. Vi drenge fjernede ofte ventilerne, så de måtte trække cyklerne hjem! "Vores" danske soldater fra Jylland lærte os drenge et uartigt rim om "feltmadrasserne"; "tyske pølser – danske dåser, laver mange bette måser".

De to jyske soldater blev så gode venner med vores familie, at de var med til min brors konfirmationsfest i april 1943. Den 1. maj 1943 blev skiftedag for soldaterne, som blev hjemsendt. Der skulle komme fire nye genindkaldte menige, men der kom kun tre – alle fra Sjælland.

Der blev forårstravlt på Engvadgaard. Alle vi børn var med til at plante kål, selleri, porrer, m.m. Senere lugede vi alt ukrudt væk, og høstede produkterne. Vi dyrkede også rigtig mange jordbær. Soldaterne var heller ikke meget hjemme, så derfor fik vi ikke lært dem at kende privat.

Den 29. august 1943

Avedørelejrens Kommandantskab havde hørt "noget om", at der snart ville ske noget med den danske hær og flåde. Materieldepotet med tæpper, uniformer, nogle få våben uden ammunition og diverse løse reservedele blev fjernet fra Engvadgaard, og rygterne fortalte, at alt var gemt på en gård i Avedøre Landsby, og at det nok var på Kastanienborg.

Det blev en voldsom tidlig morgen, mellem kl. fire og halv fem, på Engvadgaard. Tyskerne kom med bulder og brag, ringede og bankede på hoveddøren i vores nye stuehus, hvor de jo mente, at det danske kommandantskab boede. Min mor åbnede døren, og hun blev straks skubbet til side, hvorefter telefonledningerne blev revet ud af væggen (tyskerne var jo også bange!). Min far og min storebror kom min mor til undsætning. Min far var Vendelbo, og han blev rigtig gal, skældte højlydt tyskerne ud, og råbte "heraus!" Men tyskerne tog deres skarpladte pistoler frem. Min mor, som både var rolig og bestemt, fik stoppet urolighederne, og da der var 15-20 soldater og flere tyske militærbiler, fandt de hurtigt ud af, hvor den danske hær boede. Der var dog kun to menige den morgen. Den tredje var på sygeorlov hjemme på Tureby Kro, som hans forældre ejede, og hvor han også var ansat som tjener. Han besøgte os senere på året, og fortalte at han blevet afhentet på kroen, senere på dagen den 29. august.

Men der var mere dramatik den morgen på Engvadgaard. Vi havde to karle (som medhjælperne hed dengang) ansat, begge jyder selvfølgelig! De delte karlekammeret, som lå helt tæt på det gamle stuehus - i en vinkelbygning, hvor også lokummet lå. De blev også vækket meget voldsomt og højlydt! Den ene karl, som var ca. 50 år gammel, og var den forsigtige type, blev så forskrækket, at han sked i bukserne! Tyskerne troede, at de også hørte til det danske kommandantskab, og tog dem med til afhøring på kasernen. De kom dog begge tilbage samme dag om eftermiddagen, og havde fået god behandling og undskyldning. Kaptajn Eggers og Overofficiant Fine Hansen så vi heller ikke den 29. august om morgenen.

Transportafdelingen blev efterfølgende beslaglagt. De to islandske heste, samt køretøjet, foder m.m., kom tilbage til kasernen, og det blev afslutningen på Avedørelejrens Kommandantskab på Engvadgaard, fra den 1. november 1942 til 29. august 1943.

P.S. Tyskerne "besatte" Engvadgaard i fire døgn, med vagtposter døgnet rundt indtil den 2. september 1943.

Anton Holmenlund med bil 1941

Årsmøde i DLF

Af Frank Gudmann

Årsmøde i Dansk Lokalhistorisk Forening.

Under titlen " De folkelige kræfter i foreningslivet omkring år 1900" deltog Frank Gudmann og Ole Asbjørn Petersen i dagen 12.-14. april i årsmødet og generalforsamlingen på Dalum Landbrugsskole.

De tre dage bød på glimrende foredrag af engagerede forskere, hvor der blev sat fokus på foreninger, der har deres oprindelse i sidste halvdel af 1800 tallet og begyndelsen af 1900 tallet. Det er foreninger, der er opstået og inspireret af de folkelige bevægelser, der prægede den tid. I et forenings Danmark er det interessant at spore de træk i udviklingen, der har medført denne betegnelse.

En indlagt ekskursion til Midtfyn førte os til de steder, hvor valg- og frimenigheder samt skytteforeninger har deres oprindelse. Eksempelvis Ryslinge og Trunderup.

Professor (emeritus) Harry Haue gennemgik med udgangspunkt i "Folkelige bevægelser - selvmyndiggørelse og engagement" (Syddansk Universitetsforlag 2010) relationen frigørelse og disciplinering.

Generalforsamlingen genvalgte med akklamation Aase Windeballe som formand.

Et smukt og idyllisk billede af Ryslinge Højskole

Kulturister og interviewere

i Hvidovre Lokalhistoriske Selskab.

Her er vore aktive kulturister samlet i Rytterskolen Anno 2013

Af Jette Randal-Lund

Vi har brug for flere bude/kulturister til uddeling af medlemsbladet. Vi er mange kulturister, men alligevel ikke altid nok. F.eks. ved ferie og andet afbud. Udbringningen sker ved hjælp af frivillige, og det gør,at selskabet sparer mange penge, som så kommer medlemmerne til gode ved arrangementer. Indtil nu har vi klaret det ved, at nogle af distrikterne har været meget store. Dem vil vi gerne kunne dele. Medlemmerne i et distrikt bor jo ikke lige ved siden af hinanden. En kulturist kan også assistere ved pasning af udstillinger og hjælpe ved Forstadsmuseets arrangementer. F.eks. Befæstningsdagen, julemarked, aeronautisk dag og andet.

Det næste store arrangement bliver den 29.juni 2013, når 100 årsdagen for ibrugtagelsen af Avedørelejren finder sted. Denne dag har Forstadsmuseet også brug for hjælp i interviewgruppen, så eventuel fremmødte gamle soldater kan fortælle deres historie til en diktafon. Så har du lyst og tid til engang imellem at træde til, kan du melde dig ”under fanerne” på Forstadsmuseet tlf. 36 49 00 30 eller til Jette tlf. 22 95 54 31

Besøg i Ejbybunkeren

Der er meget at se og høre om "Den kolde Krig", når man besøger bunkeren

Af Jette Randal-Lund

Onsdag den 20. marts tog leder af Oplevelsescenter Vestvolden, Martin Jespersen, imod os kl. 13.00. De næste ca. 4 timer fik vi et indblik i en spændende periode i dansk efterkrigshistorie. Under Den Kolde Krig indrettede man i 1954 en kommandocentral for Københavns Luftforsvar.
Martin førte os rundt, op og ned, alt imens han fortalte om anlægget og dets historie. En myte om en hemmelig gang fra Amalienborg til Ejbybunkeren blev skudt ned. Tidligere soldater med tjenestetid i bunkeren er i dag vendt tilbage for at passe og pleje nødgenerator m.m.
Efter besøget i bunkeren gik vi ca. 1 km. langs Vestvolden hen til Artillerimagasinet, der i dag er indrettet som formidlingscenter. Daglig leder, Niels Eriksen, fortalte om projektet og dets historie. Selve Magasinbygningen er en rekonstruktion fra 1996. Oprindeligt opbevarede man kanoner i fredstid, og magasinet er blot et af 9 langs Vestvolden.
Nu, når forår og sommer nærmer sig, kan det anbefales at tage en cykeltur fra Hvidovre op til formidlingscenteret, hvor der er café og dagligt åbent, og så slutte af med besøg i Ejbybunkeren.

Generalforsamlingen 2013

Af Ole Asbjørn Petersen

Mandag den 11. marts afviklede Hvidovre Lokalhistoriske Selskab sin ordinære generalforsamling i Lille Friheden, hvor Jørgen Salhauge blev valgt som dirigent. Til bestyrelsen genvalgtes Jette Randal - Lund, Jens Frederik Jørgensen og Ole Asbjørn Petersen. De mange fremmødte skulle bl.a. tage afsked med Benny Riisager, der fratrådte som suppleant. Som ny suppleant valgtes Gitte Jakobsen og endvidere genvalgtes Birte Gerdes. Pladserne som revisor og revisorsuppleant førte til genvalg af Hubert Steffensen og Inge Larsen.

Efterfølgende konstituerede bestyrelsen sig med Ole Asbjørn Petersen som formand, Jens Frederik Jørgensen som næstformand og Lars Bo Henriksen som kasserer.

Bestyrelsens beretning blev enstemmigt godkendt, og det kunne meddeles, at der nu er 431 medlemmer i selskabet.

Det fulde referat af generalforsamlingen og selskabets beretning kan læses på selskabets hjemmeside

Leder af Forstadsmuseet, Poul Sverrild, orienterede om de mange aktiviteter, der foregår i museets regi og afsluttede aftenen med at kommentere og vise filmen om modstandsmanden Helge Wiese. De 98 fremmødte fik en god oplevelse og et indtryk af et menneske, der i krigens år viste mere end almindeligt mod i kampen mod besættelsesmagten.

Formanden fortalte forsamlingen om de kommende arrangementer og aktiviteter. Her skal nævnes besøg i Ejbybunkeren den 20. marts, historisk kirketur i Hvidovre den 16. april, foredrag den 22. april om Kalveboderne ved museumsinspektør Anja Olsen, Rytterskoledag den 4. maj og rundvisning i Avedøre landsby den 29. maj. Rytterskoledagen er et åbent hus arrangement mellem kl. 10 - 15, hvor omdrejningspunktet er musik og sang med baggrund i Hvidovre. Borgmester Helle Adelborg indleder og Uffe Schønnemann er dagens konferencier. Programmet for dagen kan ses på selskabets hjemmeside og i vores seneste medlemsblad.

Tilmelding, undtaget Rytterskoledagen, er nødvendig og kan ske til Forstadsmuseet på tlf. 36490030 eller på museets e-mail adresse forstadsmuset@forstadsmuseet.dk

Der var stort fremmøde ved generalforsamlingen, med 98 deltagende medlemmer

Aftenens dirigent, Jørgen Salhauge i samtale med formanden Ole Asbjørn

En spændende aften med Lotte Rømer

Anmeldt af
Jens Frederik Jørgensen

For de mere end 70 deltagere, der var mødt op til medlemsmødet den 25. februar 2013, blev det mødet med en levende, spændende, aktiv, underholdende og engageret Lotte Rømer.

Lotte fortalte om sin barndom og tidlige ungdom i Hvidovre og om sin senere karriere som musiker, komponist, tekstforfatter, foredragsholder og meget meget mere.

Barndomshjemmet lå på Dansvej nr.27. Lottes far – Henning - og mor – Astrid - spillede henholdsvis violin og klaver – klassisk musik i den lettere genre. De underviste også i musik, og moderen havde en musikalsk legestue i hjemmet, så Lotte var sådan set født ind i musikken - ”kom fra et hjem med klaver”.

Lotte, der har absolut gehør, tænkte tidligt, når hun hørte sin fars elever spille, at ”det med at spille violin kunne hun da sagtens finde ud af, hvis bare hun fik at vide, hvor hun skulle trykke” på violinens gribebræt. Som 7-årig blev hun sendt til violinspil hos Hans Nissen på Cath. Booths Vej. Hun fik hurtigt et godt greb om violinen undervist i Nissens Ceciltåger! Hans Nissen engagerede sig meget i sin eneste elev og blev

En rigtig aktiv Lotte Rømer fortæller

en slags ”bedstefar” for Lotte. Det har Lotte beskrevet i sin bog ” Sølvfuglens Vinger”, og vi fik en smagsprøve læst op, der handlede om oplevelser med Nissen.

Haven på Dansvej fyldte meget i Lottes verden, indtil skolegangen begyndte. Haven havde mange sjældne planter og blev beundret af naboerne. Lotte fik herfra sin egen store interesse for planter og blomster.

Hun legede ofte på marken, hvor Dansborgskolen nu ligger. I ismejeriet på Stillidsvej hentede hun franskbrød til 50 øre og smør fra bøtten. Over den nærliggende Gammel Køge Landevej måtte hun ikke gå. Det var farligt og derfor strengt forbudt. Da hun en enkelt gang gjorde det, indkasserede hun en endefuld af faderen.

Da Lotte skulle begynde i skole, ”åbnede verdenen” sig for hende. Hun gik de 2 første år på den ”meget store” skole – Strandmarksskolen – sådan oplevedes den som barn. For at komme i skole kunne hun skyde genvej gennem den ”kæmpestore skov”, der lå på hjørnet af Strandmarksvej og Gammel Køge Landevej. Den var mørk, og den blev oplevet som farefuld. Som Lotte bemærkede: ”Det, der som barn synes stort, kryber i vask, når man er blevet voksen”!

Fra 3. klasse gik hun på den nybyggede Dansborgskole. Her fik hun navnkundige lærere som Jens Mølbak, Silverbrandt og Foldager. I forbindelse med Dansborgskolens 50 års jubilæum skrev Lotte en fortælling til jubilæumsskriftet om, hvordan hun blev ”straffet” af Foldager, fordi hun blev opdaget i at hjælpe en anden elev ved en terminsprøve. Denne fornøjelige beretning læste Lotte op for os.

Mormoderen, der var religiøs, var flyttet fra Bornholm til Bjergagervej, og familiens søndag lå i fast program. Efter gudstjeneste i den gamle Strandmarkskirke spiste familien søndagsmiddag hos mormoderen – ofte noget med hvidkål, og til desserten var der færdigpisket flødeskum, som var hentet hos bageren nede for enden af Bjergagervej.

Op til baghaven i hjemmet lå Mirakelpriser”. Herfra stammede hele Lottes garderobe i 15-20 års alderen. Lotte huskede det som grænseoverskridende, da hun her købte sin 1. BH med tilhørende hofteholder/livstykke. *Mirakelpriser* solgte kjoler og masser af metervarer. Lotte blev grebet af at sy sit eget tøj. Kjoler med strudtskørt blev syet om til prinsessefacon. Brudekjolen syede hun også selv med tilhørende flæser og hat med bånd. Pris i alt 20 kr. Faderen leverede en flot brudebuket fra haven. Efter brylluppet i den nye Strandmarkskirke på 20 års fødselsdagen, flyttede Lotte fra Hvidovre til Rødovre.

Toneverdenen åbnede sig fra 12-13 års alderen. Der kom ”Ti vi ka´ li” i radioen, og Beatles dukkede op. Et billede af Paul McCartney kom op på væggen. Storesøster, Hanne, var begyndt at optræde i ungdomsklubber. Sammen optrådte de rundt om i Hovedstadsområdet i ”Humørbussen” - datidens X-faktor.

Hun, Hanne og lillebror Ole havde sammen med andre musikinteresserede i kvarteret et fristed i en kælder hos en nabo på Dansborg allé, og på sommeraftener sad de ofte i solnedgangen på bådebroen i Hvidovre Havn og spillede. Her var ”Lille Ole” på mundharmonika og Ole Johansen på bas også med, husker Lotte.

Lotte fortalte også om sin musikalske karriere, der tog fart, da hun som 14 årig kom på Rødovre Statsskole. Fra klassisk musik på violin, over blues og jazz indtil rocken tog over, da hun var ca. 25 år. Nu var basguitaren kommet til, i øvrigt et usædvanligt instrument for en pige. Det er blevet til en flot musikalsk karriere som musiker, komponist og tekstforfatter i mange rockbands og med one-woman-shows. Det karakteristiske røde hår, der var et kendemærke for Lotte, ”har nu fået en for alderen mere naturlig farve!”

Lotte måtte stoppe sin musikalske karriere, da hun ligesom sin far fik et genetisk betinget høretab. Hun har de sidste 25 år haft høreapparat i begge ører. Nu har hun engageret sig i arbejdet om hørelse og høretab. Hun har holdt mere end 800 foredrag om emnet, og skrevet 2 bøger om emnet: ”Hva?” og ”Hva så?”.

Aftenen sluttede med, at Lotte satte sig til klaveret og spillede og sang ”Tag mig med til byen” afsluttende med en luftguitar-solo og taktfaste klapsalver fra os i salen. Lottes slutreplikker var: ”Håber I har hygget jer og Tak for i aften”. Vi havde hygget os gevaldigt, så lad mig slutte af med et stort SELV TAK til Lotte for en fantastisk aften.

Lotte Rømer ved tangenterne i en forrygende afslutning på foredraget

2012 – et godt år for Forstadsmuseet

Af Trine Maria Olsen

Der skete rigtig mange spændende ting på Forstadsmuseet og Cirkusmuseet i 2012, og vanen tro kan man nu læse om det hele i vores årsberetning.

2012 var især præget af nye ændringer på personalefronten. Forstadsmuseet fik tilføjet en museumstekniker, Lars Ellgaard, der har givet museet adgang til nye fagligheder og en stor tæft for kreative løsninger. Samtidigt kunne vi i december sige velkommen til museets nye administrationschef Pia Brandtberg, som dækker museets store behov for administrativ tyngde.

På Cirkusmuseet fik vi en gammel drøm opfyldt, nemlig muligheden for at ansætte en fast tilknyttet artist til huset. Med ansættelsen af Line Vittrup har museet for alvor kunne udvikle sine tilbud omkring indlevelse i artisteriets fysiske verden, og derved give en hel ny dimension til vores formidling.

2012 var også præget af mange forskellige events og begivenheder. Både Aeronautisk Dag og Befæstningsdagen tiltrak som altid både mennesker og godt humør. Årets julemarked led desværre en anelse under en stor snestorm, der havde fundet vej til landet netop denne dag, men det kunne heldigvis ikke ødelægge humøret hos de fremmødte. Et af årets helt store højdepunkter var deltagelsen i årets Golden Days Festival. Her præsenterede Forstadsmuseet en såkaldt *Forstadssafari*, som blev rost i høje toner, og som kulminerede i DR2's *Smagsdommerne,* som pegede på Forstadsmuseets formidling af 1950'ernes velfærdsbyggeri i Hvidovre som et fremragende produkt.

Som sagt var 2012 et fantastisk spændende år, fyldt med både velkendte og nye begivenheder og initiativer. For alle, der har lyst til at læse mere om årets gang i Forstadsmuseet og Cirkusmuseet, kan årsberetningen 2012 hentes på Forstadsmuseet.

Forandringer på Forstadsmuseet

Ny fungerende chef, Anja Olsen

Af Poul Sverrild

I det kommende år vil nye vinde blæse på Forstadsmuseet, når museumsinspektør Anja Olsen d.1. juni tiltræder stillingen som fungerende chef på museet.

Baggrunden for skiftet er, at museumschef Poul Sverrild samtidig starter på en PhD-uddannelse, som skal sikre, at museet også i årene fremover kan stå godt rustet i kampen om eksterne midler til de historiske projekter, som museet arbejder med.

Anja Olsen, der er uddannet cand.mag. i europæisk etnologi, har været inspektør på museet gennem de seneste 10 år, og er således godt rustet til udfordringerne. Hun har hidtil lagt hovedparten af sit faglige arbejde på Cirkusmuseet, men har helt tilbage fra studietiden blandt andet i statsligt regi arbejdet med kulturmiljø, og også her i Hvidovre har Anja Olsen været tilknyttet en række projekter med lokalhistorisk indhold.

Blandt meget andet har hun sat sit fingeraftryk på arbejdet med Københavns Befæstning, hvor hun for eksempel fik skabt økonomisk grundlag for at få lavet en bæredygtighedsanalyse for Flyvepladsen i Avedøre, og hun har stået i spidsen for arbejdet med det flyvepladsråd, som netop har rejst 250.000 kr. fra fonden Realdania til at genskabe én af motorprøvestandene.

I det kommende år er det således også Anja Olsen, der indtager museets plads i Selskabets bestyrelse og deltager i det redaktionelle arbejde med vores blad.

Sommerlivet langs Gl. Køge Landevej

Af Lisbeth Hollensen

I januar 2013 blev et nyt indsamlings- og formidlingsprojekt om sommerlivet langs Gammel Køge Landevej i Hvidovre og Brøndby søsat. Projektet er et forenings- og museumsprojekt mellem foreningerne Hvidovre Lokalhistoriske Selskab, Lokalhistoriskforening for Brøndby Strand og Forstadsmuseet.

Den nævnte strækning er et oplagt samarbejdsprojekt, idet den binder de to forstæder sammen. Især sommerlivet fra starten af 1900-tallet er fællesnævneren for livet langs Gammel Køge Landevej. Projektet omhandler således sommerlivet fra sin spæde start i 1900 -tallet indtil anlæg af strandparken i 1970'erne. Med udgangspunkt i sommerlivet indsamler foreningerne materiale om livet langs Gammel Køge Landevej i deres respektive lokalområder. Forstadsmuseet står bi med viden og fungerer som tovholder.

Begge foreninger ligger inde med stor viden om sommerlivet omkring Gammel Køge Landevej, og Forstadsmuseet har på det seneste modtaget en del materiale foruden, at arkivet i forvejen rummer mængder af materiale.

Projektet vil ske i to faser – en videns- og mater ialeindsamlingsfase og en formidlingsfase. Projektet kan således munde ud i fx en vandreudstilling, en publikation, hjemmeside el.lign. med foreslået åbning i sommeren eller efteråret 2015.

Ligger du således selv inde med materiale – historier, billeder, postkort m.m. – fra sommerlivet langs Gammel Køge Landevej, er du mere end velkommen til at komme forbi Forstadsmuseet og vise det frem.

Tilsvarende, hvis du selv har lyst til at være med i indsamlingsgruppen, er du velkommen til at henvende dig enten til:

Formanden for Hvidovre Lokalhistoriske Selskab, Ole Asbjørn Petersen,

tlf. 22965785

mail 5002701@bredalsparken.dk

eller

museumsinspektør fra Forstadsmuseet, Lisbeth Hollensen,

tlf. 36490030

mail lhy@hvidovre.dk

Avedøre Strandpark lå lige overfor Avedøre Flyveplads og havde sin storhedstid i 1930'erne. Her kunne man telte, købe is fra en lille modelmølle, få repareret sin cykel og naturligvis hoppe i bølgen blå. Forstadsmuseet modtog for nylig en større billedsamling herfra samt en beretning fra sønnen af forpagterparret.

En festlig dag ved Rytterskolen

Af Ole Asbjørn Petersen

"En moder" byder indenfor til en festlig dag med sang og musik

Lørdag den 4. maj kl. 10- 15 afviklede vi en Rytterskoledag, hvor omdrejningspunktet var musik og sang med rødder i Hvidovre.

I strålende solskin i haven ved Rytterskolen tog Musikskolens Steelband pusten fra os alle med de inciterende rytmer. Borgmester Helle Adelborg åbnede officielt arrangementet og gav udtryk for den glæde og stolthed, det var at stå i spidsen for en kommune med et rigt blomstrende foreningsliv og takkede for selskabets tradition med Rytterskoledage.

Uffe Schønneman var dagens konferencier og det på særdeles fremragende vis. Med humor og alvorlige erindringer fra 2. verdenskrig (det var den 4. maj) førte han os sikkert gennem dagens program. Ikke nok med, at han var konferencier, han tog også guitaren og gav os flot musisk underholdning.

Cantastrofen optrådte med sang og musik, hvor lystige og stemningsfulde viser bragte os alle i godt humør. Linda og Frank Duelund med musikere fremførte " Annas ballader" så flot, at vi alle havde Anna inden for huden. Efterfølgende overtog det populære Hvidovre-band *Bænken inc.* scenen og underholdt med protestsange. Budskaberne gik klart og flot ind.

Dagen afsluttedes med fællessange. Ebba Prins spillede til de omdelte sange Hvidovrevalsen, Avedørevalsen og Hvidovresange.

Et fint punktum på en dejlig dag ved Rytterskolen.

Flaget er hejst, og alt er klar til åbningen . Nu ventes der kun på gæsterne

Musikskolens steelband startede dagen med inciterende rytmer. Med varmen fra den herlige forårssol, kunne man let drømme sig til en ferie i Caribien.

Et udsnit af de mange aktører, der var med til gøre dagen festlig. Flere billeder fra dagen, kan ses på vores hjemmeside under menuen GALLERI

MEDLEMS-ARRANGEMENTER 2013-14

Onsdag den 29. maj kl. 18,30

Rundvisning i Avedøre landsby. Mødested: Avedøre gamle skole. Indledning om gårdenes udflytning i 1787, og derefter rundvisning med vores guide, Lis Holmenlund, der fortæller om Landsbyens gårde og huse samt om tidligere beboere. Vi slutter med kaffe i den gamle skole, hvor oldermanden, Johnni Andersen, fortæller om stort og småt fra livet i landsbyen.

Onsdag den 16. september kl. 14 i Rytterskolen.

Jørgen Stoltze fortæller om sit mangeårige engagement i Hvidovres kulturliv, helt tilbage til den tid, hvor vi stadig havde Hvidovre Kino.

Torsdag den 26. september kl. 10-14 i Rytterskolen.

Åbent Hus arrangement i forbindelse med den årlige Frivillighedsuge

Onsdag den 2. oktober kl. 14 i Rytterskolen.

Georg Røner fortæller om HBC hallens tilblivelse og tiden som formand for FIH. Der vises en film om hallens tilblivelse.

Mandag den 28. oktober kl. 19 i auditoriet, Avedørelejren.

Museumsinspektør Anja Olsen fortæller om seneste nyt fra det lokalhistoriske område.

Mandag den 18. november kl. 19 i Lille Friheden.

Tidligere folketingsmedlem og amtsborgmester, Per Kaalund, fortæller om sit politiske liv og tiden som Hvidovrekredsens medlem på Tinge.

Mandag den 20. januar 2014 kl. 19 i Lille Friheden.

Cornelia de Place Hansen beretter om sit indholdsrige liv under titlen "En Hollænders oplevelser som indvandrer"

Mandag den 24. februar kl. 19 i Auditoriet, Avedørelejren.

Museumsinspektør Henriette Buus, Greve Museum, eller en projektmedarbejder, fortæller om 1. verdenskrig og tankerne om det nye museum for 1. verdenskrig på Mosede Fortet. Der følges op med en medlemstur til museet.

Mandag den 10. marts kl. 19 i Lille Friheden.

Ordinær Generalforsamling. Dagsorden ifølge vedtægterne.

Tilmelding, undtaget generalforsamlingen, er nødvendig, og kan ske til Forstadsmuseet på tlf. 36490030

Ændringer i de enkelte arrangementer: se Hvidovre Avis eller Selskabets hjemmeside.

Se mere på www.hvidovrelokalhistoriskeselskab.dk

Bestyrelsen for Hvidovre Lokalhistoriske Selskab 2013

Formand Ole Asbjørn Petersen
Grenhusene 53
tlf. 2296 5785
e-mail: 5002701@bredalsparken.dk

Næstformand Jens Frederik Jørgensen
Ørumvej 20
tlf. 2423 0595
e-mail: jfj@tdcadsl.dk

Kasserer Lars Bo Henriksen
Hvidovrevej 402
tlf.3678 4869
e-mail: larsbo@sport.dk

Bestyrelsesmedlem Frank H. Gudmann
Tavlekærsvej 75
tlf. 2536 5481
e-mail: frankgudmann@gmail.com

Bestyrelsesmedlem Jette Randal-Lund
Østre Kvartergade 9 st.th
tlf. 2295 5431
e-mail: jette.randallund@gmail.com

KB-medl. Ømer Kuscu
Strandbyparken 20, st.tv
tlf. 2442 9294
e-mail: oku@hvidovre.dk

KB-medl. Nina Thøgersen
Arnold Nielsens Boulevard 107, 2. tv
tlf.3649 4636
e-mail: ntx@hvidovre.dk

1.suppl. Birte Gerdes
Strandmarksvej 46, 2.th.
2650 Hvidovre
3678 8404
e-mail: birtegerdes@yahoo.dk

2.suppl. Gitte Jakobsen
Aktæons Allé 28
tlf. 36759539
e-mail: gittejak51@gmail.com

Revisor Hubert Steffensen
Hesselbjergvej 12
3649 0963

Revisorsuppleant Inge Larsen
Berners Vænge 7. 2.tv.
tlf. 3678 4736

Forretningsudvalg :
Ole Asbjørn Petersen, Jens Frederik Jørgensen, Lars Bo Henriksen.

Arrangementsudvalg :
Ole Asbjørn Petersen, Knud Nygård Jensen, Birgit Møller Kristensen , Jette Randal-Lund.

Kommunikationsuvalg:
Ole Asbjørn Petersen, Jørgen Salhauge, Jette Randal-Lund, Jens Frederik Jørgensen, Anja Olsen.

Kulturistudvalget:
Jette Randal-Lund, Birte Gerdes.

Web– og bladredaktør:
Jørgen Salhauge
e-mail: redaktionenhls@live.dk
tlf. 4098 0650

Girokonto: 8293 4707
Bankkonto: 5025 1028523

Adresseetiket

Avedørelejren i 100 år

Avedørelejrens Fægtesal, som den så ud i 2011 iført vinterdragt. Den er istandsat med midler fra Realdania, Arbejdsmarkedets Feriefond og Hvidovre Kommune, så den lever op til tidligere tiders pragt. Foto: Forstadsmuseet.

Af Bitten Larsen

Avedørelejren fylder 100 år den 29. juni 2013, og i den anledning skal der holdes et brag af en fest. Mange deltager i fejringen, men detaljerne i programmet ligger endnu ikke fast . Det er dog sikkert, at udover Forstadsmuseet og Cirkusmuseet vil bl.a. Aeronautisk Aktivitetscenter Avedøre, Hvidovre Spejderne, Hvidovre Lokalhistoriske Selskab, kommunikationsvirksomhederne Nexus og K2, grundejerforeningen Avedørelejren, Zentropa og Bataillionen deltage. Gæsterne vil bl.a. kunne opleve foredrag, børneaktiviteter, overflyvning med historiske fly, filmforevisning, rundvisninger, musik m.m. – alt sammen i Avedørelejrens navn. Programmet vil blive lagt på www.forstadsmuseet.dk og www.facebook.com/avedorelejren100aar, når det er klar. På Forstadsmuseet glæder vi os til dagen og håber at se mange gæster.

ISSN 0902-3046